

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	3.Kf.700.567/2023/4.
A felperes:	Felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	Ügyvédi Iroda1 (felperesi képviselő címe, eljáró ügyvéd: dr. Ember Alex)
Az alperes:	Mindszenti Polgármesteri Hivatal (6630 Mindszent, Köztársaság tér 31.)
Az alperes képviselője:	dr. Kriveczy György ügyvéd (alperesi képviselő címe)
A per tárgya:	köztisztviselői jogviszony megszüntetésével kapcsolatos közzolgálati jogvita
A fellebbezést benyújtó:	felperes (42. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Szegedi Törvényszék 101.K.700.212/2023/41. számú ítélete

Í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részeit nem érinti, fellebbezéssel támadott részei tekintetében a 72 nap szabadságmegváltásra vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi és elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozathozatalra utasítja, ezt meghaladóan helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 231.607 (kettőszázharmincegyezer-hatszázhet) forint másodfokú részperköltséget.

A Fővárosi Ítéltábla a felperes másodfokú eljárásban felmerült további költségének összegét 39.966 (harminckilencezer-kilencszázhatvanhat) forintban, az alperes másodfokú eljárásban felmerült további költségének összegét 61.492 (hatvanegyezer-négyszázkilencvenkettő) forintban, a fellebbezési eljárási részilletéket 154.905 (százötvennégyezer-kilencszázöt) forintban állapítja meg.

A 583.614 (ötszáznyolcvanháromezer-hatszáztizennégy) fellebbezési részilletéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 1990. július 16-ától állt köztisztviselői jogviszonyban az alperessel (munkáltató) közgazdasági irodavezető munkakörben. A munkáltatóhoz 2022. december 2-án előterjesztett kérelmében a jogviszonya közös megegyezéssel való megszüntetését kérte 2022. december 31. hatállyal, amelyhez az alperes nem járult hozzá. Ugyanezen a napon a felperes a köztisztviselői jogviszonyának lemondással történő megszüntetését is kérte az alperestől, aki azt 2022. december 6-án keltezett szám1. ügyiratszámú az „Intézkedés közszolgálati jogviszony megszüntetése miatt” iratban tudomásul vette; lemondási idejét 2022. december 6-tól 2023. február 5. napig terjedően állapította meg azzal, hogy a jogviszony megszűnésének napja 2023. február 5.

[2] Az alperes 2022. december 15-én kelt szám2 ügyiratszámú kinevezés módosítással a felperes munkakörét 2023. január 1-től irodavezetői munkakörrel pénzügyi ügyintézői munkakörre módosította, ezzel együtt a 585.000 forint havi illetményét 409.500 forintra csökkentette; felperes azonban a köztisztviselői jogviszonya megszűnéséig továbbra is irodavezetői munkakört látott el. A felperes a kinevezés módosítást nem írta alá, annak 2022. december 21-én való visszaküldésével egyidejűleg kérte a köztisztviselői jogviszonya felmentéssel történő megszüntetését, amit a munkáltató nem teljesített.

[3] A felperesnek a jogviszony megszűnéséig 74 nap ki nem vett szabadsága keletkezett; a 2014-től 2022-ig járó 349 nap rendes szabadsággal szemben 483 nap szabadságot - rendes szabadság címén 277 napot, túlóra címén 206 napot - vett igénybe.

[4] Az alperes közszolgálati szabályzata értelmében a vezetői kinevezéssel bír, megbízására tekintettel rendkívüli munkavégzésért járó szabadidőre, illetőleg szabadidő átalányra nem jogosult.

A felperes keresete, az alperes védirata

[5] A felperes módosított keresethalmazatban egyfelől 2023. január 1-től 2023. február 5-ig terjedő időtartamra 300.852 forint elmaradt illetmény megfizetésére kérte az alperes kötelezését arra tekintettel, hogy a lemondási ideje alatt az egyoldalú kinevezésmódosítás ellenére irodavezetői munkakörét változatlanul ellátta. A rendkívüli munkaidőre járó szabadság (szabadidő) megváltása címén a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 98. § (7) bekezdése és 104. § (6) bekezdése alapján további 7.295.176 forint elmaradt illetmény megfizetését kérte arra figyelemmel, hogy 2014-2022. években 2.749 óra rendkívüli munkaidőre járó szabadidőt nem adott ki számára a munkáltató, ami 344 napra járó szabadságnak felel meg. Ezen felül a Kttv. 107. § (2) bekezdése alapján 74 napra járó 1.990.104 forint szabadságmegváltást, továbbá

végkielégítés címén 8 havi 4.680.000 forintot kért a Kttv. 48. § (7) bekezdése, 69. § (1) bekezdése, (2) bekezdés g) pontja alapján. Arra hivatkozott, hogy a közszolgálati jogviszonya nem lemondással, hanem felmentéssel szűnt meg, ezért végkielégítésre is jogosult. A rendkívüli munkavégzés ellenértékeként követelt szabadságmegváltás kapcsán azzal érvelt, hogy a túlóra általános gyakorlat volt a munkáltatónál, annak írásbeli elrendelése nélkül. Kifogásolta, hogy a keresettel érintett időszakban számtalan túlórát teljesített, amit az alperes csak részben kompenzált szabadidővel.

[6] Az alperes védiratában vitatta a kereset jogalapját és összecszerűségét, ezért annak elutasítását kérte. Vitatta, hogy a felperes 2023. január 1-jét követően a korábbi vezetői munkakörébe tartozó feladatokat ellátta és azt is, hogy a keresettel érintett időszakban túlmunkát végzett, amely rendkívüli munkaidőre járó ellenértékre jogosítaná. A 74 nap ki nem vett szabadságmegváltással kapcsolatban előadta, hogy a felperes 2014-től 2022-ig járó 349 nap szabadsággal szemben jogtalanul a túlórakkal együtt 483 napot töltött szabadságon, ezért a 74 nap ki nem vett szabadságmegváltás iránti felperesi igénybe 2022. évtől visszafelé számítva 72 nap jogtalanul igénybe vett szabadságot beszámított. Vitatta, hogy a felperes jogviszonya felmentéssel szűnt volna meg, tekintettel az alpereshez intézett egyoldalú lemondó nyilatkozatára, amit a munkáltató tudomásul vett, amely miatt a felperest végkielégítés nem illeti meg.

Az elsőfokú bíróság döntése

[7] A törvényszék kötelezte a munkáltatót 300.852 forint 2023. január 1-től 2023. február 5-éig terjedő időtartamra járó illetménykülönbözet és szabadságmegváltás címén 53.792 forint elmaradt illetmény megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az alperes javára 190.500 forint elsőfokú perköltség felperest terhelő megfizetéséről és 855.968 forint feljegyzett eljárási illeték állam általi viseléséről rendelkezett. Ítéletét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) marasztalási perekre vonatkozó (XIII. fejezete) szabályai szerint a Kp. 5. § (4) bekezdése, 85. § (1)-(2) bekezdése, továbbá a Kttv. 11. § (3) bekezdése, 48. § (1) bekezdése, (2) bekezdés d) pontja, 60. § (2) bekezdés c) pontja, 69. § (1) bekezdése, (2) bekezdés g) pontja, 98. § (1) bekezdése, (5) bekezdése, 226. § (1) bekezdése alapján bírálta el.

[8] A keresetet túlnyomó részben megalapozatlannak találta a következők szerint:

[9] Az illetménykülönbözetre való jogosultságot megállapíthatónak ítélte, mert a felperes a peres eljárásban bizonyította, hogy a vezetői munkaköre (irodavezető) 2023. január 1-jét követően ténylegesen nem változott, ezért az igényelt időszakra is a kinevezésmódosítás előtti illetményre jogosult.

[10] A rendkívüli munkaidőre járó szabadidő megváltásaként érvényesített (7.295.176 forint) elmaradt illetmény iránti keresetet azonban annak alaptalansága miatt elutasította a Kttv. 98.§ (5) bekezdése és az alperes Közzszolgálati Szabályzatának (KSZ) 11. § (3) bekezdése alapján. Ezen rendelkezések értelmében ugyanis - a rendkívüli munkavégzés teljesítése ellenére - a felperes vezetői munkaköre miatt a rendkívüli munkavégzés ellenértékül járó szabadidőre, illetve szabadidő átalányra nem jogosult.

[11] A 74 nap szabadságmegváltás iránti kereset kapcsán megállapította, hogy a ki nem vett szabadság nem vitatottan felhalmozódott, amit a munkáltatónak a közszolgálati jogviszony megszűnésekor meg kellett volna váltania. Ugyanakkor elfogadta az alperes beszámítási kifogását arra vonatkozóan, hogy a felperes 2014-2022-ig tartó időszakban 134 nap szabadságot jogtalanul vett igénybe, ezért az alperes 72 napra jutó beszámítási kifogását alaposnak találta, és az ezt meghaladó további két napi szabadság megváltására eső 53.792 forint illetmény megfizetésére kötelezte a munkáltatót.

[12] A felperes (4.680.000 forint) végkielégítés iránti keresetét elutasította, miután a jogviszony lemondással szűnt meg, amely végkielégítésre nem jogosította.

A fellebbezés, fellebbezési ellenkérelem

[13] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítéletet a Kp. 109. § (2) bekezdése alapján abban a részében kérte megváltoztatni, amely a rendkívüli munkaidő ellentételezéseként járó szabadidő-megváltására eső 7.295.176 forint elmaradt illetmény iránti, valamint a 74 napra járó 1.990.104 forint szabadságmegváltás iránti kereset elutasította és a kereseti kérelmének megfelelően kérte az alperes kötelezését. Másodlagosan a Kp. 110. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet kereset elutasító rendelkezései hatályon kívül helyezését és ekörben az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozathozatalra utasítását kérte. Emellett az első- és másodfokú perköltségigényét is előterjesztette.

[14] Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást tévesen állapította meg, a bizonyítási eljárást nem teljeskörűen folytatta le, a tanúvallomásokat nem megfelelően értékelte, így a tévesen megállapított tényállásból téves jogi következtetést vont le és a bizonyítás eredményének mérlegelése teljes mértékben okszerűtlen.

[15] A fellebbezés I. pontjában vitatta az elsőfokú ítélet [31]-[38] bekezdésében foglalt indokolását: azt, hogy a rendkívüli munkavégzés ellenértékül díjazás vagy szabadidő, - rendkívüli munka írásbeli elrendelése elmaradása okán - ne illetné meg. Azzal érvelt, hogy a meghallgatott tanúk (tanú1, tanú2) is igazolták a 2014-2022. években folyamatosan teljesített rendkívüli munkavégzést, ennek ellenére a munkáltató nem intézkedett annak írásbeli elrendeléséről és arról sem, hogy a túlmunkavégzés után szabadidőt vagy pénzbeli ellentételezést kaphassanak a dolgozók. E körben hivatkozott a Kúria Mfv.II.11.038/2011/3. számú ítéletében és a BH1993.588 számú eseti döntésben foglaltakra. Állította, hogy az alperes miután szándékosan nem intézkedett a Kttv. 98. § (1) bekezdésének érvényre juttatása érdekében a KSZ megfelelő módosításáról vagy kiegészítéséről, megsértette a Kttv. 9.§ (2) bekezdésében foglalt jóhiszeműség és tisztesség, valamint a kölcsönös együttműködési kötelezettség és a másik fél jogát, jogos érdekét tiszteletben tartó magatartást előíró követelményeket. Mindezzel a jó közigazgatásba vetett bizalom alapelve is sérült. Kitért arra is, hogy elsőfokú bíróság nem tisztázta, hogy az alperes magatartása a Kttv. 10. § (1) bekezdés által előírt joggal való visszaélés tilalmába ütközik azáltal, hogy bár vezetői munkakört látott el a jogviszonyának megszűnéséig, azt hivatali munkarendben és teljes napi munkaidőben tette, tehát nem rendelkezett a kötetlen munkarendről, illetve munkaidőről. Ezzel összefüggésben a BH2018.347 számú eseti döntést kérte figyelembe venni.

[16] Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a munkavégzésre, rendkívüli munkavégzés szabályozására vonatkozó dokumentumokat nem szerezte be, így a peres iratok között a KSZ, illetve a Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) sem áll rendelkezésre. Ennek ellenére elismerte, hogy az SZMSZ, és a KSZ is rendelkezik a rendkívüli

munkavégzésről és egyéb átruházott munkáltatói jogköréről. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal vette figyelembe a rendkívüli munkavégzés alperesnél kialakult gyakorlatát és annak reá gyakorolt negatív hatását. tanúl tanúvallomása alátámasztotta, hogy a rendkívüli munkaidőt „lecsúsztathatták”. Az alperes megsértette a Kttv. 9. § (2) bekezdését és 10. § (1) bekezdését azzal, hogy a munkáltatóként visszaélt a helyzetével, mert a rendkívüli munkavégzéseket korábban és részben szabadidővel honorálta, azonban teljes egészében nem ellentételezte.

[17] A fellebbezés II. pontja kifogásolta továbbá az elsőfokú ítélet 74 napi szabadságmegváltással, illetve az alperes beszámítási kifogásának történő helyt adásával összefüggő [39]-[40] bekezdéseiben foglalt indokait, amely során újfent az elsőfokú bíróság téves jogértelmezésére hivatkozott. A korábban kifejtett rendkívüli munkavégzés alperesi gyakorlatával kapcsolatos magatartást a szabadságmegváltással összefüggő beszámítási kifogásra is irányadónak tekintette és arra hivatkozott, hogy az őt megillető szabadidő (lecsúsztatás) pénzbeli megváltására vonatkozóan az alperes beszámítási kifogását az elsőfokú bíróságnak el kellett volna utasítania. Azzal érvelt, hogy az alperes semmivel nem igazolta a beszámítani kért követelés jogalapját; a törvényszék nem tisztázta, hogy kötetlen munkaidőben vagy munkarend szerint látta-e el a munkaköri feladatait; nem vette figyelembe a joggyakorlat alapján fennálló követelményt, miszerint a beszámítani kért követelést az ellenérdekű fél el kell, hogy ismerje. Kitért arra is, hogy a beszámítási kifogás kétszeresen is hátrányosan sújtja, amely életszerűtlen és az általános jogelvekkel, magatartási szabályokkal ellentétes.

[18] Hivatkozott továbbá a Kttv. 192. § (1) bekezdése szerinti a hároméves elévülési időre, amely alapján 2014-2022 évig terjedő időszakra előterjesztett kártérítési igény az elévülés miatt csak részben érvényesíthető. Kifogásolta a beszámítani kért követelés kártérítésként való megjelölését és bizonyításának elmaradását. Hivatkozott a szabadság kiadásával és nyilvántartásával összefüggésben a Kttv. 103. § (2) bekezdésére, 104. § (5) bekezdésére, 115.§ (1) bekezdésére. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság átsiklott afelett, hogy a Kttv. 107. § (5) bekezdése alapján, amennyiben az esedékesség évében a kormánytisztviselő több szabadságban részesül, arra vonatkozóan a következő évben arányosan kevesebb szabadságra jogosult. A munkáltató fenti mulasztása okán a Kttv. 160. § (4) bekezdése alapján kárenyhítési kötelezettségét sem teljesítette. Az elsőfokú bíróság is elmulasztotta vizsgálni a Kttv. 107. § (3) bekezdését és a Kttv. 149. § (6) bekezdése alapján azt, hogy az illetménnyel szemben beszámításnak nincs helye, e körben a Kttv. 13. § (2) bekezdése alapján utalt arra, hogy a szabadság megváltása illetménynek minősül. Kifogásolta továbbá a szabadságmegváltással összefüggő munkáltatói eljárást, amely álláspontja szerint a Kttv. 13. § (1) bekezdését sértő egyenlő bánásmód követelményébe ütközik. Mindezek alapján sérelmezte törvényszék által ítéletében rögzített állítások és abból levont következtetések helyességét, mert azok nem tükrözik a perben elhangzott nyilatkozatokat, téves konklúzióval állapítja meg, hogy a felperes jogtalanul vett igénybe csúsztatással munkaidőkedvezményt amiatt, mert a rendkívüli munkavégzés formálisan írásban nem volt elrendelve. Vitatta, hogy a le nem csúsztatott rendkívüli munkavégzés ellentételezésére ne lenne jogosult, illetve kifogásolta, hogy az alperes úgynevezett „túlvett szabadság” címén megtérítési igényt érvényesíthet, miközben a munkáltató érdekében teljesítette a rendkívüli munkavégzést.

[19] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte a megváltoztatás, illetőleg hatályon kívül helyezés indokolatlansága miatt, valamint a másodfokú perköltségének felperes általi megfizetését igényelte.

A Fővárosi Ítéltábla döntése és annak jogi indokai

[20] A fellebbezés az alábbiak szerint kisebb részben alapos, túlnyomórészt alaptalan.

[21] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, kizárólag a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül, az ügyet tárgyaláson kívül elbírálva.

[22] Mindenekelőtt rögzítendő, hogy a felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet keresetet elutasító részét, annak is kizárólag a rendkívüli munkavégzés (7.295.176 forint) ellenértéke és (1.936.512 forint) szabadságmegváltás címén elutasított igényekre vonatkozóan sérelmezte. Ebből következően a fellebbezés nem érintette a felperes javára megítélt 300.852 forint illetménykülönbözetre, 53.792 forint szabadságmegváltásra, továbbá az elutasított 4.680.000 forint végkielégítésre irányuló keresetre vonatkozó ítéletrészeket.

[23] A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a fellebbezésnek – tartalmát tekintve – meg kell felelnie a Kp. 100. § (2) bekezdés a) - c) pontjában foglaltaknak ahhoz, hogy a beadványt érdemben elbírálhassa a másodfokú bíróság. A Kp. 100. § (2) bekezdése alapján a fellebbezésnek tartalmaznia kell a fellebbezéssel támadott ítélet számát, a fellebbezést megalapozó jogszabálysértést, a jogszabályhely pontos megjelölésével, illetve azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől az ítélet jogkérdésben eltér és a másodfokú bíróság döntésére vonatkozó határozott kérelmet, amely alapján a felperes számára a 15 napos a fellebbezési határidő áll rendelkezésre. Az egységes kúriai joggyakorlat szerint a kötelező tartalmi elemek hiánya esetén a fellebbezés visszautasításának van helye (Kúria Kpkf.V.40.577/2021/2. – BHGY K-KJ-2021-647; Kpkf.V.40.494/2021/2. – BHGY K-KJ-2021-586). A fellebbező félnek – kétséget nem hagyó módon – a jogszabálysértést úgy kell megjelölni, hogy ahhoz társuljon pontos jogszabályhely. E tekintetben (a fellebbezést megalapozó pontos jogszabálysértés megjelölése) hiánypótlásnak nincs helye. A perjogi szabályozás alapján tehát a fellebbezésben kell megjelölni azt a jogszabályhelyet, amellyel az elsőfokú bíróság ítélete ellentétes. A jogszabályhely szövegszerű, tartalmi körülírása - a jogszabályhely megjelölése hiányában - a fellebbezés érdemi elbírálását nem teszi lehetővé.

[24] A felperes fellebbezésében megsértett jogszabályként eljárásjogi (Kp., Pp.) jogszabálysértésre egyáltalán nem hivatkozott, a Kttv. egyes rendelkezései megsértését jelölte csupán meg, további anyagi és eljárási jogszabálysértésre nem tért ki, ezért a Fővárosi Ítéltábla a megjelölt és tartalmában jogsérelmi kifogásokkal is körülírt anyagi jogszabálysértést vizsgálhatta. Bár a felperes a fellebbezése I-II. pontjában az elsőfokú bíróság tényállás-megállapítását megalapozó bizonyítékértékelést, a bizonyítékok nem teljeskörű figyelembevételére és okszerűtlen és iratellenes mérlegelési tevékenységére alapította, azonban jogszabálysértés (Kp. 78. §, Pp. 279. §, Pp. 346. §) megjelölése hiányában elzárta a másodfokú bíróságot a bizonyítás eredményének mérlegelése és az erre vonatkozó ítélet tartalmában megjelenő jogi indokolás felülbírálatától.

[25] A Kp. szerinti perorvoslat lényege az, hogy a támadott határozat (ítélet) a fellebbező fél szerint a jogszabályoknak nem megfelelő, és mint ilyen jogsérelmet eredményez a perorvoslattal élő fél számára. A perorvoslat célja ezért a határozattal (ítélet) okozott jogsérelm orvoslása, a jogsértő, ezért sérelmes határozat felülbírlata útján. A Kp. 108.§ (1) bekezdésének megfelelően a jogszabálysértésnek jogszabályhely útján történő megjelölése jelöli ki a fellebbezés kereteit, vagyis azokat a korlátokat melyek között a

másodfokú bíróság a fellebbezéssel támadott határozat jogszerűségét vizsgálni köteles. Ilyen keret hiányában a másodfokú bíróság nincs abban a helyzetben, hogy a támadott határozat jogszerűségét vizsgálja. A fellebbezésben az elsőfokú eljárásban megvalósult jogsértésre hivatkozás nem lehet általános, annak jogszabályi érvekkel alátámasztása kógens követelmény. A jogszabályhely megjelölése, ekként a felülbírálat kereteinek meghatározása a fellebbező fél kötelezettsége. A Kp. 2. § (2) bekezdésében foglalt tisztességes, koncentrált és költségtakarékos eljárás követelményéből sem vezethető le a bíróság olyan kötelezettsége, hogy a támadott határozat jogszerűségéről pusztán a fellebbezésben előadott indokok alapján a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely fél által történő megjelölése hiányában döntsön (Kúria Kpkf.X.38.049/2019/2.). Nem a bíróság feladata annak kitalálása, hogy a fellebbező fél mit sérelmez, mit kíván megfellebbezni és milyen okból (Kúria Kpkf.VI.39.905/2021/2.).

[26] A fellebbezésben jogszabályhely megjelölésének a jogszabálysértéssel összefüggésben kell megtörténnie, ez tölti ki ugyanis a fellebbezést tartalommal és jelöli ki egyúttal a felülbírálat kereteit. A Kp. 100.§ (2) bekezdés b) pontja értelmében a jogszabálysértést úgy kell megjelölni, hogy ahhoz társuljon pontos jogszabályhely, így a fellebbezés érdemi elbírálásának feltétele ezen tartalmi elem megléte. Emiatt az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárása nem teljeskörű lefolytatását, a tanúvallomások nem megfelelő értékelését, ebből adódóan a feltételezett tévesen megállapított tényállásból, téves jogkövetkeztetés levonását sérelmező érvelések nem vezettek eredményre és a bizonyítás eredményének törvényszék általi okszerűtlen mérlegelése sem volt megállapítható. Nem vizsgálhatta a másodfokú bíróság azt, hogy a rendkívüli munkavégzés szabályozására vonatkozó dokumentumokat (KSZ, SZMSZ) az elsőfokú bíróság nem szerezte be, annál is inkább miután a felperes is elfogadta, hogy annak vezetői megbízásra, kinevezésre vonatkozó, rendkívüli munkavégzés szabadidővel való ellentételezését kizáró rendelkezését [Pp. 266.§ (1) bekezdés].

[27] Hasonlóan az előbbiekhöz a Fővárosi Ítéltábla nem tehet vizsgálat tárgyává – abszolút eljárási szabálysértés hiányában – a fellebbezésben előadott új tényekre és bizonyítékokra vonatkozó érvelését a Kp. 100. § (3) bekezdésében foglalt megszorítás miatt, mert a fellebbezésben új tények, bizonyítékok általában nem hozhatók fel. A fellebbezési eljárás célja ugyanis annak megállapítása, hogy az elsőfokú bíróság eljárása és döntése megalapozott, jogszerű volt-e. A tényállás tisztázása alapvetően a közigazgatási szerv (megelőző eljárás esetén), valamint az elsőfokú bíróság feladata. Az ehhez szükséges tények, bizonyítékok előtárásának elsődleges színtere ezért nem lehet a másodfokú eljárás. A tisztességes eljárás, a perek észszerű időn belüli befejezésének kötelezettsége miatt sem vehetők figyelembe azok a tények, bizonyítékok, amelyek gondos pervitel mellett már az elsőfokú eljárásban is előadhatók lettek volna; e mulasztását a másodfokú eljárásban csak szűk körben, az elsőfokú ítélet jogszabálysértő voltának alátámasztására irányulóan adható elő. Így arra alaptalanul hivatkozott a felperes, hogy az elsőfokú bíróság nem tisztázta a munkaideje, beosztása mikénti alakulását; a rendkívüli munkavégzéssel kapcsolatban kialakult alperesi gyakorlat alapján a Kttv. 9.§-10.§-a sérelmét, amelyre korábban ilyen értelemben nem hivatkozott. Új tény, bizonyíték csak akkor hozható fel és csak akkor értékelhető, ha azt a fél az ítélet meghozatala előtt nem ismerte, és rá nézve kedvezőbb határozatot eredményezett volna az új tény vagy bizonyíték figyelembevételével; vagy pedig akkor, ha azzal a fellebbező az elsőfokú eljárás szabálysértő jellegét akarja igazolni, vagyis azt kívánja alátámasztani, hogy az ítéletben rögzített tényállás hiányos, téves, és ezért jogsértő volt a felajánlott bizonyítás mellőzése. Nem állítható a fellebbezésben olyan új tény, amelyről a fellebbező félnek már az elsőfokú ítélet meghozatala előtt tudomása volt, és amellyel nem az ítélet jogszabálysértő voltát kívánta alátámasztani, hanem csupán indokolását igyekezett kiegészíteni (Legfelsőbb Bíróság Kf.III.37.033/2001/4.). A Kúria gyakorlata szerint a

fellebbezési eljárásban nem lehet új jogszabálysértésre hivatkozni, a kereset kiterjesztésének kizárólag a Kp. 43. §-ának keretei között van helye a közigazgatási perben. A fellebbezésben megjelölt új jogszabálysértést ezért a fellebbviteli bíróság érdemben nem bírálhatja el (Kúria Kf.III.38.310/2019/5.). A fellebbezésben alperes mulasztását, illetve magatartását kifogásoló, ezáltal pedig a Kttv. 9.§ (2) bekezdés, 10.§ (1) bekezdés és 98.§ (1) és (5) bekezdés sérelmei a kifejtettek alapján arra tekintettel sem volt vizsgálható, hogy a fellebbezésben az elsőfokú bíróság és nem az alperes jogsérelmet okozó cselekményei bírálhatók felül. Emiatt az elsőfokú ítélet [31]-[38] bekezdése körében előadott fellebbezés nem vezetett eredményre, azaz a rendkívüli munka ellenértéke iránti kereset alapjául szolgáló elsőfokú ítéleti tényállást vette figyelembe a másodfokú bíróság, és annak alapján a rendkívüli munka 7.295.176 forint összegű ellenértékére vonatkozó marasztalási keresetet elutasító döntés megváltoztatására nem látott lehetőséget.

[28] Megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, hogy alapvetően tévesen és tényállásellenesen állította a felperes a fellebbezésében, hogy a rendkívüli munkavégzés ellentételezésére irányuló kereset elutasításának indoka a rendkívüli munka jegyző általi írásbeli elrendelésének elmulasztása lett volna: az elsőfokú ítélet szerinti indokolás alapján annak oka ugyanis a vezetői munkakörben (megbízás) dolgozó közalkalmazottak (mint a felperes is) törvény és a közjogi szervezetszabályozó eszköz rendelkezései általi kizárása volt.

[29] A fellebbezés II. pontjában sérelmezett szabadságmegváltás iránti kereset beszámítása kapcsán a másodfokú bíróság rámutat arra, hogy hivatalból is vizsgálendő pergátló akadály kérdése (beszámítás visszautasítása) fellebbezési eljárásban sem mellőzhető. A perbeli beszámítási nyilatkozat a keresettel érvényesített kérelem teljesítését is meggátolja, ekként pergátló anyagi jogi kifogás.

[30] A Kp. 132. § (1) bekezdése szerint az alperes legkésőbb az első tárgyaláson viszontkeresetet indíthat, ha az így érvényesíteni kívánt jog a felperes keresetével azonos vagy azzal összefüggő jogviszonyból származik, vagy a viszontkereset tárgyául szolgáló követelés a felperes kereseti követelésével szemben beszámításra alkalmas. A 132.§ (4) bekezdése értelmében pedig a beszámítási kérelmet az első tárgyalás után csak akkor lehet előterjeszteni, ha a) a beszámítani kért követelést az ellenfél elismeri, b) a beszámítandó követelés fennállta közokirattal vagy teljes bizonyítóerejű magánokirattal bizonyítható, c) a beszámítani kért követelés ezen időpontot követően járt le, vagy d) a fél valószínűsíti, hogy a követelés fennállásáról vagy lejártáról ezen időpont után szerzett tudomást.

[31] Miután a felperes által érvényesített 74 napra járó 1.990.104 forint szabadságmegváltás iránti kereseti igénnyel szembeni 72 napnyi összeg erejéig beszámítási kifogás folytán az alperes annak jogalapját nem vitatta, és erre vonatkozóan csatlakozó fellebbezést sem terjesztett elő, emiatt a másodfokú bíróság is abból indult ki, hogy a felperest ez a keresettel érvényesített járandóság (74 napi szabadságmegváltás) megilleti, amit a felek nem tettek vitássá. A fellebbezés folytán az alperes által a perben előterjesztett beszámítási kifogás és beszámítás vizsgálata alapján a Fővárosi Ítéltábla azonban megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által elfogadott alperesi beszámítással érintett 72 nap szabadságmegváltásra vonatkozó elsőfokú ítéleti döntés érdemi felülbírálatra alkalmatlan az alábbiak szerint:

[32] A polgári törvénykönyvről szóló 2014.évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:49. § (1) bekezdése szerint a kötelezett pénztartozását úgy is teljesítheti, hogy a jogosulttal szemben fennálló lejárt pénzkövetelését a jogosulthoz intézett jognyilatkozattal a pénztartozásába beszámítja. A (2) bekezdés alapján a beszámítás erejéig a kötelezettségek megszűnnek. A beszámítás a perben olyan kettős természetű anyagi és eljárásjogi nyilatkozat, amelynek anyagi jogi hatása a Ptk. 6:49. § (2) bekezdése alapján, hogy a beszámítással érintett követelést megszünteti, azaz a teljesítéssel azonos hatással jár.

[33] A Kp. a beszámítási nyilatkozattal szemben nem támaszt külön anyagi jogi feltételt. A beszámíthatóság feltételeit tehát a Ptk. 6:50-6:52. §-a tartalmazza. A beszámítható követelésnek az ellenféllel szemben fennálló lejárt pénzkövetelésnek kell lennie, és annak a követelésnek is pénztartozásnak kell lenni, amelybe az alperes a követelését be kívánja számítani. Az alperes más, az ellenfél követelésével egyenmű és lejárt követelését is beszámíthatja tartozásába. Az elévült pénzkövetelést is be lehet számítani, ha a beszámítani kívánt pénzkövetelés elévülése a pénztartozás esedékessé válásának időpontjában még nem következett be. Végrehajtható okirattal vagy egyezséggel meghatározott, továbbá közokiratba foglalt pénzkövetelésbe ugyanilyen pénztartozást lehet beszámítani. Végrehajtás alól mentes pénzköveteléssel szemben olyan pénztartozást lehet beszámítani, amely a pénzköveteléssel azonos jogalpból ered. Beszámításnak nincs helye (tartásdíj- és járadékköveteléssel szemben - a túlfizetés esetét kivéve -, és) a szándékosan okozott kár megtérítésére irányuló pénzköveteléssel szemben, továbbá a bírósági eljárásban nem érvényesíthető pénzkövetelés beszámításának sincs helye.

[34] A beszámítás anyagi jogi védekezés, alaposságához a felperessel szemben fennálló anyagi jog szabályai szerinti igény szükséges. A beszámítási kérelemben ezért elő kell adni a beszámítás ténybeli és jogi alapját, valamint a mennyiségét, összezszerűségét is egyértelműen meg kell jelölni. A perben tett beszámítási kérelem - a beszámítás alapossága esetén - az alperes teljesítési nyilatkozata, egyúttal igényérvényesítése, ami az ítélettel az alperest megillető anyagi jogi követelést is megszünteti. A Kp. 2.§ (2) bekezdése alapján a bíróság a közigazgatási jogvitát tisztességes, koncentrált és költségtakarékos eljárásban köteles elbírálni. A (3) bekezdés értelmében a bíróság a perkoncentráció és az eljárási igazságosság érvényesülése érdekében az e törvényben meghatározott módon és eszközökkel hozzájárul ahhoz, hogy a felek és más perbeli személyek eljárási jogait gyakorolhassák és kötelezettségeiket teljesíthessék. A (6) bekezdés szerint a bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, nyilatkozatot, a bírósághoz benyújtott okiratot, bizonyítékot megismerhessenek, és azokra – megfelelő határidőn belül – nyilatkozhassanak.

[35] Az alperes a 2023. június 27-én tartott tárgyaláson a felperes általi F/8/4. szám alatti mellékletre utalva beszámítási kifogást terjesztett elő. Az elsőfokú bíróság az alperesi beszámítást úgy fogadta el, hogy a kifogásra nézve a felperest nyilatkozatra nem hívta fel, ezzel összefüggő bizonyítási teherre és érdekre vonatkozó kioktatást anyagi pervezetés keretében nem nyújtott. Nem vizsgálta és nem is értékelte, hogy alperes beszámítással érintett követelése 2014-2022 évek alatt jogtalanul igénybe vett szabadságon töltött időre kifizetett illetmény és járulékai (2.370.180 forint) okán keletkezett kártérítési igény (Ptk. 6:519.§). A felperes emiatt fellebbezésében alappal sérelmezte a beszámítással érintett alperesi igény, vagy annak egy része hivatalból figyelembe veendő elévülése vizsgálatának elmaradását a Kttv. 192.§ (1) bekezdése alapján; a kárigény bizonyítatlanságát és a Kttv. 160.§ (4) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettség alperesi elmulasztását; a szabadság nyilvántartására, kiadására, visszafizetésére vonatkozó Kttv. 103.§ (2) bekezdés, 104.§ (5) bekezdés, 107.§ (3), (5) bekezdés, 115.§ (1) bekezdés rendelkezéseinek megtartása vizsgálatának elmaradását is. Alappal vitatta, hogy egyáltalán van-e helye a kártérítési igényrel szemben a szabadságmegváltás, mint illetmény beszámításának [Kttv. 13.§ (2) bekezdés, 149.§ (6) bekezdés]. Nem nyert vizsgálatot, és az ítélet indokolása nem tért a beszámítással érintett igény anyagi jogi, ténybeli és jogi természetére. A másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a 74 nap szabadságmegváltásból eredő anyagi jogi követeléssel szembeállított beszámítási igény egyenmű és lejárt követelést feltételez; a beszámítással érintett követelések pénzbeli igények ugyan, de a szabadságmegváltással szembeállított kártérítési igény különböző jogalapon áll fent; a szabadság ki nem adása folytán keletkező

szabadságmegváltás nem azonos jogalapon vizsgálendő a rendkívüli munka ellenértékeként nyújtott szabadidőre eső pénzköveteléssel, mint kártérítési igénnyel.

[36] Az elsőfokú bíróság a beszámítási kifogás előterjesztését követően tehát elmulasztotta tisztázni annak ténybeli és jogi alapját, felhívni a felperest nyilatkozattételre, valamint a bizonyítási kötelezettséget az alperes érdekkörébe telepíteni: a perben az alperes bizonyíthatja a kártérítési igénye, mint anyagi jogi védekezés alaposságát, a beszámítás ténybeli és jogi alapját annak összecszerűségére kiterjedően. A kártérítési igény során a beszámítás erejéig az elsőfokú bíróságnak a beszámíthatóság anyagi jogi feltételéről, annak bírósági érvényesíthetőségéről (pl. elévülés) kell mindenekelőtt állást foglalni.

[37] A Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdése értelmében a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint kell megállapítania. Az elsőfokú ítélet jogi indokolásának a beszámítás körében is a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdése szerint tartalmaznia kellett volna – egyebek mellett – a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, avagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. A Kúria korábban több döntésében (Kf.III.45.162/2022/7. – BHGY K-KJ-2023-96, Kf.III.45.131/2021/6. – BHGY K-KJ-2022-1187; Kf.III.45.133/2021/6. – BHGY K-KJ-2022-866) rámutatott arra, hogy a fenti eljárási szabályokat egymással összefüggésben kell értékelni, mivel a bizonyítékok szabad mérlegelésének a Pp. 279. § (1) bekezdésében – és a Kp. 78. § (2) bekezdésében – rögzített elve a Pp. 263. §-ában meghatározott, a tényállás szabad megállapítása elvéből következik, és annak legfőbb korlátját a bíróság Pp. 346. § (5) bekezdésében meghatározott indokolási kötelezettsége szabja. Az ítélet indokolásából világosan ki kell tűnnie, hogy a bizonyítékok mérlegelése során melyek voltak azok a körülmények, amelyeket a bíróság irányadónak vett (BH2012. 173.).

[38] Az elsőfokú bíróság ítélete nem tett eleget a fenti követelményeknek sem, mivel az alperesi beszámítás elfogadása megállapításán kívül nem tartalmaz tényállást arra vonatkozóan, hogy a felperes beszámítási kifogást elismerte-e, ennek hiányában annak ténybeli jogi alapjára vonatkozó releváns tények feltárása és értékelése is elmaradt; mindezek hiányában a beszámítás miatt a 72 napi 1.936.512 forint szabadágmegváltásra vonatkozó keresetet elutasító döntés jogszabálysértő. A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet 72 napi 1.936.512 forint szabadágmegváltást elutasító rendelkezését - a tényállás feltáratlansága miatt - felülbírálatra alkalmatlannak találta, ezért azt a Kp. 109. § (2) bekezdésére figyelemmel a 110.§ (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, egyebekben a korábban írt indokai alapján az elsőfokú döntés fellebbezéssel érintett további részét a Kp. 109.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta. Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak anyagi pervezetés körében az alperes beszámítási igénye és kifogása tekintetében a feleket terhelő megfelelő bizonyítási érdekre vonatkozó kioktatással és felhívással, a felperes nyilatkozata beszerzésével és annak tükrében az esetlegesen szükséges további bizonyítékok beszerzését célzó bizonyítási eljárással tisztáznia kell a tényállást, a beszámítás ténybeli és jogi alapját, annak megalapozottságáról vagy alaptalanságáról kell döntenie, a feleket a bizonyítási érdek mentén terhelő bizonyítás eredménye szerint. Mindezeket követően kerülhet az elsőfokú bíróság abba helyzetbe, hogy a fennmaradó 72 nap szabadságmegváltás iránti keresetről a beszámítás alkalmassága vagy annak alkalmatlansága függvényében érdemben is megfelelően döntsön.

[39] A másodfokú bíróság döntése a felek részleges pernyertességét és pervesztességét eredményezte, amelynek a fellebbezési eljárásban figyelembe vehető (7.295.176+1.936.312=9.231.488 forint) pertárgyértékhez igazodó aránya az alperes túlnyomó pernyertességét jelentő 79,02 - 20,98 % arányt eredményezett a fellebbezés fentiek szerinti elbírálása. A felek perköltség-viselési kötelezettsége emiatt akként alakul, hogy az elsőfokú ítéltet helybenhagyó rész vonatkozóan a felek pernyertességének-pervesztességének aránya alapján a Kp. 99. § (3) bekezdés és 35.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 82.§ (1)-(3) bekezdése, 83.§ (2) bekezdése alapján a felperes köteles megfizetni a 79.02%-os alperesi pernyertességhez igazodó a másodfokú eljárásban felmerült részperköltségét, melynek összege a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.) 3. § (2) bekezdés a) pont, (5) bekezdés alapján az ügyvédi tevékenység ellenértéke utáni általános forgalmi adót (a továbbiakban: áfa) is magába foglalóan: 231.607. forint.

[40] A felek másodfokú eljárásban felmerült, a hatályon kívül helyezéssel érintett döntéshez igazodó perköltségrészeinek és a fellebbezési eljárási illetékrészeinek az összegét a Kp. 110. § (3) bekezdése alapján az ítéltábla megállapította, azok viseléséről az új határozatot hozó elsőfokú bíróság dönt. E perköltségrészek összegét az arányszámok alapján a felszámított perköltség figyelembevételével a felperes esetén az IMr. 2.§ (1) bekezdés a) pontja alapján áfával együtt 39.966 forintban, az alperes esetén pedig az IMr. 3. § (2) bekezdés a) pont, (5) bekezdés alapján 61.492 forint összegben határozta meg.

[41] A fellebbezési eljárási részilleték összegét az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdés és 46. § (1) bekezdés alapján a helybenhagyással érintett döntésre jutó 583.614 forint vonatkozásában a Pp. 82.§ (1)-(3) bekezdése, 83.§ (2) bekezdése alapján felperes munkavállalói költségkedvezménye folytán a Pp. 102.§ (6) bekezdésére figyelemmel az állam viseli, a hatályon kívül helyezett elsőfokú döntés fellebbezési részilletékét a Kp. 110.§ (3) bekezdés alapján az ítéltábla 154.905 forint összegben állapította meg.

[42] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 112. § (2) bekezdése zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2024. június 19.

dr. Robotka Imre s.k.	dr. Stumpf-Rádai Ágota s.k.	dr. Drávecz Margit Gyöngyvér s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró